

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Radana Malíka a soudců JUDr. Barbary Pořízkové a JUDr. Pavla Molka v právní věci žalobce: **M. Ch.**, proti žalované: **Česká advokátní komora**, se sídlem Národní 118/16, Praha 1, proti rozhodnutí žalované ze dne 18. 2. 2022, č. j. 10.01-000039/22-004, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 21. 7. 2022, č. j. 10 A 52/2022 - 26,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á p r á v o** na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] V projednávané věci je opakovaně řešeno uplatnění principu materiální pravdy u návrhu na ustanovení advokáta a žádosti o osvobození od soudních poplatků a postup soudu při nereagování žalobcem na výzvu k doložení majetkových a výdělkových poměrů.

[2] Žalobce podal u České advokátní komory žádost o určení advokáta podle § 18c zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů. Té Česká advokátní komora nevyhověla a výše označeným rozhodnutím ji zamítla. Žalobce proti tomuto rozhodnutí podal žalobu, ve které navrhl ustanovení zástupce z řad advokátů a požádal o osvobození od soudních poplatků. Ani jednomu Městský soud v Praze napadeným usnesením nevyhověl, jelikož žalobce i přes řádnou výzvu k doložení majetkových poměrů ničeho netvrdil a nedoložil.

II. Obsah kasační stížnosti

[3] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) napadá výše označené usnesení městského soudu kasační stížností, na základě které požaduje napadené usnesení zrušit a věc vrátit městskému soudu k dalšímu řízení.

[4] Stěžovatel uvádí, že z důvodu nezákonného vazebního stíhání nemá dostatek finančních prostředků, jelikož ve vazební věznici nemá možnost si přivydělat. Zároveň má trvalé bydliště přihlášené na městském úřadu. K tomu Česká advokátní komora ani městský soud nepřihlíděli, stejně jako dostatečně nezkoumali jeho tvrzení. Bez zjištění skutečného stavu věci v souladu s materiální pravdou je stěžovateli upíráno právo na spravedlivý proces před nestranným soudem, stejně jako další mnohá uváděná lidská práva zakotvená v Listině základních práv a svobod a Evropské úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod. Dále stěžovatel upozorňuje, že nemá vysokoškolské právnické vzdělání, nemá k dispozici ani zdroje pro svoji případnou obhajobu a znovu zdůrazňuje nedostatek svých finančních prostředků.

[5] K nezaslání majetkových poměrů na výzvu městského soudu stěžovatel uvádí, že v době obdržení zásilky trpěl depresi a na výzvu odpověděl, jakmile to bylo i s ohledem na prostředí vazební věznice (které blíže popisuje) možné. Česká advokátní komora i městský soud přitom mají prostředky, aby sami zjistili, že stěžovatel je „doslova „žebrák“ v exekuci nemajetný bez možnosti výdělků“. Závěrem argumentuje proti napadenému rozhodnutí České advokátní komory.

[6] Ve svém následujícím přípisu stěžovatel doložil potvrzení o vyplacené pracovní odměně vystavené Vazební věznicí Teplice a stav svého konta vězně.

III. Právní hodnocení Nejvyššího správního soudu

[7] Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost je projednatelná. Následně přezkoumal usnesení městského soudu v rozsahu kasační stížnosti, namítaných důvodů, včetně důvodů, ke kterým přihlíží z úřední povinnosti [§ 109 odst. 3 a 4 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“)].

[8] Kasační stížnost není důvodná.

III.a K povinnosti žalobce tvrdit a prokázat důvody pro osvobození od soudních poplatků

[9] Předně Nejvyšší správní soud připomíná, že při zkoumání důvodnosti návrhu na ustanovení právního zástupce (§ 35 odst. 10 s. ř. s.) a žádosti o osvobození od soudních poplatků (§ 36 odst. 3 s. ř. s.) se neuplatňuje princip materiální pravdy. Soudy tak nevyhledávají z vlastní iniciativy informace a důkazy ve prospěch a neprospěch žádosti (či návrhu). Naopak, povinnost tvrzení a důkazní tíží žadatele. Jinými slovy – ten, kdo se domáhá ustanovení zástupce nebo osvobození od soudních poplatků, musí jednak dostatečně konkrétně tvrdit, proč nemá dostatek finančních prostředků, a jednak musí tento nedostatek doložit (např. různými výpisy). Tento závěr vyplývá, jak ostatně poznamenal již městský soud (bod 8. napadeného usnesení), z konstantní judikatury kasačního soudu. Jak již dříve soud uvedl, „povinnost doložit nedostatek prostředků je jednoznačně na účastníkovi řízení, který se domáhá osvobození od soudních poplatků (§ 36 odst. 3 s. ř. s.). Pokud účastník tuto povinnost nesplní, soud výdělkové a majetkové možnosti

pokračování

sám z úřední povinnosti nezjišťuje“ (rozsudek NSS ze dne 25. 1. 2005, č. j. 7 Azs 343/2004 - 50, č. 537/2005 Sb. NSS; či totožně usnesení rozšířeného senátu ze dne 24. 8. 2010, č. j. 1 As 23/2009 - 95, č. 2163/2011 Sb. NSS, bod 20.; nebo nejnověji např. rozsudek NSS ze dne 30. 6. 2022, č. j. 3 As 152/2022 - 18, odst. [13]; a rozsudek ze dne 20. 7. 2022, č. j. 10 As 170/2022 - 17, odst. [9]).

[10] Na základě uvedeného tak nelze souhlasit se stěžovatelem, že městský soud, jehož rozhodnutí Nejvyšší správní soud přezkoumává, má postupovat podle principu materiální pravdy a z vlastní iniciativy zjišťovat majetkové poměry stěžovatele. Povinnost tvrdit a dokládat leží výhradně na žadateli.

III.b K zákonnosti zamítnutí žádosti a návrhu

[11] Zde nejdříve Nejvyšší správní soud připomíná, že není možné doplňovat důvody pro osvobození od soudních poplatků či ustanovení advokáta až v řízení o kasační stížnosti proti rozhodnutí krajského (zde městského) soudu o nevyhovění těmto žádostem a návrhům. Umožnění takového postupu by se míjelo s přezkumnou rolí kasačního soudu (srov. rozsudek NSS ze dne 30. 3. 2004, č. j. 1 Afs 5/2003 - 54, č. 311/2004 Sb. NSS; či nověji např. rozsudek NSS ze dne 30. 7. 2021, č. j. 5 As 149/2021 - 18, odst. [14]). Z toho důvodu Nejvyšší správní soud nepřihlédl k dokumentům dokládajícím nemajetnost stěžovatele, jelikož je doložil až v řízení o kasační stížnosti.

[12] Z vyžádaného spisu městského soudu kasační soud ověřil, že výzva k vyplnění formuláře ohledně majetkových a výdělkových poměrů a k doložení příslušných podkladů ve lhůtě 10 dní byla stěžovateli doručena do vlastních rukou dne 21. 6. 2022 (doručenka na č. l. 24 spisu městského soudu). Stanovená lhůta tak uplynula v pátek 1. 7. 2022. Následně vydal městský soud dne 21. 7. 2022 (tj. téměř tři týdny po uplynutí lhůty) napadené usnesení.

[13] Jelikož stěžovatel netvrdil ani nedoložil ve stanovené lhůtě ani do vydání napadeného usnesení své majetkové a výdělkové poměry, nemohl městský soud postupovat jinak, než žádost a návrh zamítnout. Pokud stěžovateli určená lhůta nestačila, mohl požádat o její prodloužení (§ 40 odst. 5, věta třetí, s. ř. s.), případně po uplynutí o prominutí jejího zmeškání (§ 40 odst. 5, věta první, s. ř. s.). Ani jedno ovšem neučinil.

[14] Závěr městského soudu je tak správný a zákonný. Pro úplnost Nejvyšší správní soud dodává, že požádá-li navrhovatel (zde stěžovatel) o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce znovu poté, co již bylo o jeho předchozí žádosti pravomocně rozhodnuto, „je správní soud povinen o této opakované žádosti rozhodnout pouze tehdy [...], pokud od doby rozhodování o předchozí žádosti došlo k podstatné změně skutečností, jež byly pro posouzení předchozí žádosti ve smyslu § 35 odst. [10] a § 36 odst. 3 s. ř. s. rozhodující“ (srov. usnesení NSS ze dne 27. 7. 2021, č. j. 6 As 165/2021 - 19, odst. [6]; či již rozsudek NSS ze dne 28. 7. 2011, č. j. 8 As 65/2010 - 106, odst. [10]; nebo rozsudek NSS ze dne 31. 1. 2022, č. j. 2 Afs 141/2021 - 46, odst. [16]).

IV. Závěr a náklady řízení

[15] Nejvyšší správní soud kasačním námitkám nepřisvědčil a neshledal ani vadu, ke které by musel přihlédnout z úřední povinnosti. Kasační stížnost proto zamítl podle § 110 odst. 1, věty poslední, s. ř. s.

[16] Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o § 60 odst. 1 s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel, který neměl ve věci úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení, žalované nevznikly náklady nad rámec úřední činnosti.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 16. srpna 2022

JUDr. Radan Malík
předseda senátu